

BISERICA și ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii
„BISERICA și ȘCOALA“
Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 5919/1902

Cu provocare la §-ii 89 și 90 din Statutul-Organic și după avuta conțelegere cu Consistorul nostru din Oradea-Mare, prin aceasta convocăm Sinodul eparchial al Aradului la **ședință extraordinară** pe Duminecă în 20 Oct. (2 Nov.) a. c. la orele 9 a. m. în biserica noastră catedrală din Arad, poftindu-Te și pe Domnia Ta a lua parte la acea ședință ca membru al Sinodului.

Obiectul acestei ședințe va fi: Consultare asupra celor prevăzute în §-ul 96 p. 12 din „Statutul Organic.“

Arad. 12/25 Octomvre 1902.

Consistorul eparchial gr.-or. rom. din Arad.

Ioan I. Papp, m. p.,
protosincol

Nr. 5970/1902.

CIRCULAR

către oficiile protopresbiterale și parohiale; către sinoadele parohiale și peste tot către clerul și poporul din părțile ce aparțin la Consistorul eparchial aradan.

Espirând în anul acesta mandatul deputațiilor congressuale aleși în 1899, în urma provocării prea Venerabilului nostru Consistor mitropolitan din 20 August a. c. Nr. 129 M., scrisul consistor dispune alegerii noului de deputați Congressuali pentru un nou period de trei ani, care începe cu 1 Octomvre 1902.

De după arondarea mai noauă, cele 14 cercuri electorale mirenești, rezervate pentru acest district, se compun precum urmează :

I. **Cercul Arad**, cu 15 comune și anume: Arad, Arad-Gaiu, Bătania, Cenadul-unguresc, Cicir, Mândruloc, Nădlac, Pecica, Sâmbăteni, Semlac, Șeitin, Tornea, Senteș și H.-M.-Vásárhely.

II. **Cercul Radna**, cu 37 comune și anume: Baia, Bătuța, Bêrzava, Căpruța, Cladova, Corbești, Conop, Cuias, Cuvin, Dumbrăvița, Govoșdia, Gioc, Giulița, Groși, Halaliș, Ilteu, Lupești, Milova, Miniș, Monoroștia, Odvoș, Obârșia, Pauliș, Pernești, Petriș, Radna, Roșia, Seliște, Șoimoș, Slatina, Soroșag, Sovêrsin, Timișești, Toc, Totvaradia, Troiaș și Viennești.

III. **Cercul Giula**, cu 12 comune și anume: Bichiș, Ciaba, Chitighaz, Curticiu, Giula-germană, Giula-maghiară, Giula-Varșand, Macea, Otlaca, Pil, Siclău și Socodor.

IV. **Cercul Chișineu**, cu 12 comune și anume: Apateu, Berechiu, Cinteiu, Chișineu, Erdeiș, Mișca, Nădab, Șimand, Sinteia, Sepreus, Talpoș și Vădas.

V. **Cercul Siria**, cu 16 comune: Agriș, Arăneag, Cherechiu, Govăsiuț, Comlăuș, Curtacheriu, Drauț, Dud, Galsa, Măderat, Mâsca, Pâncota, Sinitea, Siria, Têrnova și F.-Vârșand.

VI. **Cercul Boroșineu**, cu 11 comune și anume: Bocsig, Cermeiu, Ienopolea, Iermata, Măneru, Moroda, Rêpsig, Seleuș, Cigherel, Șicula, Șomoșceș și Zărând.

VII. **Cercul Buteni**, cu 43 comune și anume: Aldești, Almaș, Berindia, Bêrsa, Bonțești, Buteni, Bodești, Buhan, Cavna, Căcărâu, Chisindia, Cherțiș, Cil, Cociuța, Cuied, Dezna, Dîeci, Donceni, Govoșdia, Hodiș, Ignești, Iarcoș, Laz, Luguzeu, Miniad, Moneasa, Mustești, Nadalbești, Nadăș, Neagra, Păiușeni, Prăjești, Ramna, Revetiș, Roșia, B.-Șebîș, Selegen, Șilindia, Susan, Slatina, Tauț, Voivodeni și Vasoia.

VIII. **Cercul Halmagiu**, cu 62 comune și anume: Aciua, Aciuța, Baldovin, Bănești, Basarabasa, Bodești, Brotuna, Brusturi, Budești, Căzânești, Ciuciu, Ciungan, Cristești, Crocna, Dumbrava, Finiș, Valemare, Gurahonț, Groși, Guravale Halmagiu-Lescioara, Hălmăgel, Holtmizeș, Honțișor, Ionești, Iosaș, Iosașel-Baltele, Lazuri, Leasa, Leauțiu, Luncșoara, Măgulicea, Mădrigești, Mermesti, Ociu, Ocișor, Oberșa, Pleșcuța, Prevăleni, Poiana, Poienari, Rișculița, Rostoci, Saturu, Secaș, Sêrbî, Steia, Strâmba, Șoimoș-Buceava, Talașiu, Têrnava, Termure, Tisa, Tohești, Tomești, Tulești, Varea-mare, Vața-de-sus, Vața-de-jos, Vodsoci, Vidra, Zeldiș, Zimbru-Dulcele și Brusturești.

IX. **Cercul Birchiș**, cu 31 comune și anume: Bara, Batta, Bacamezeu, Birchiș, Bulza, Bunea, Căpâlnaș, Căprioara, Cladova, Cutina, Dobrești, Dubești, Groși, Iersnic, Lăpușnic, Leucusești, Monostur, Ohaba-lungă, Ohaba-sêrbească, Ostrov, Pădurani, Pojoga, Rădmănești, Răchita, Remetealunca, Selciva, Spata, Tela, Topla, Valea-mare și Vereșmort.

X. **Cercul Chisetău**, cu 20 comune și anume: Babsa, Balinț, Belinț, Budinț, Chisetău, Coșteiul-mare, Dragoești, Fadimac, Ficătar, Gruni, Hasiaș, Ictar, Ohaba-Forgaciu, Paniova, Șușanovăț, Șuștra, Tees, Tergoviște, Topolovăț și Jabar.

XI. **Cercul Lipova**, cu 23 comune și anume: Belotinț, Bruznic, Buzad, Chelmac, Chesinț, Chizdia, Crivobara, Comiat, Cuveșdia, Dorgoș, Dubochinadăș, Hodoș, Checheș, Brestovaț, Labașinț, Lalașinț, Lipova, Pătirși, Secaș, Șiștaroveț, Ususău, Vizma și Zabalț.

XII. **Cercul Vința**, cu 17 comune și anume: Alioș, Bărăteaz, Bencecul-român, Călacea, Chinez, Fibiș, Firighaz, Fiscut, Hodonț, Jadanț Monoștor, Murani, Seceanț, Secușigă, S.-Miclăușul-mic, Vința, și Bodroglul nou și vechiu cu filialele.

XIII. **Cercul Timișoara**, cu 25 comune și anume: Bazoș, Becicherecul-Mic, Beregsău, Bucovăț, Cerneteaz, Chișoda, Fabricul S. Georgiu, S.-Ilie, Fenlac, Ghiroc, Șag, Ghiroda, Ianova, Izvin, Medveș, Mehala, Moșnița, Maierele-vechi, Parța, Pobda, Pustiniș, Remetea-timișană, Săn-Andreu, Săn-Mihaiul rom. și Utvin.

XIV. **Cercul B.-Comloș**, cu 16 comune și anume: B.-Comloș, Beba-veche, Cenadul-sêrbesc, Checia-română, Chiș-Oros, Dugosello (Nerău), Ecica-română, Iancahid, Igrăș, Pesac, Sarcea-rom., Sarafola, Săn-Nicolaul-mare, Toracul-mare, Toracul-mic și Vălcani.

Amăsurat acestei împărțiri, părțile aparținătoare la acest Consistor, formând 14 cercuri electorale aleg 7 deputați din cler și 14 din mirenți, de toți 21 deputați.

Imbinarea cercurilor în colegii electorale, locurile centrale de alegere și de scrutiniu, precum și numele comisarilor le presintă Conspectul dela finea acestui circular sub A).

Premițând acestea și având în vedere, că la alegerea deputaților congresuali servește de cinsură regulamentul pentru alegerea deputaților congresuali, votat de congresul național-bisericesc la 11/23 Oct. 1891, Nr. prot. 156, se dispun următoarele :

A) Pentru alegerea deputaților din cler. Preoții din câte două cercuri electorale imbinat într'un colegiu, — fără a mai aștepta altă provocare, se vor aduna **Joii în 24 Octomvře (6 Noemvře) a. c. la orele 11 înainte de meazăzi**, la locul central de alegere, indicat în conspectul de sub A) și anume în localitatea îndatinată ori designată prin comisarul consistorial, și sub conducerea acestuia vor alege un deputat din cler pentru Congresul-național-bisericesc observându-se la actul alegerii prescisele din §§-ii 18—26 ai suscitativului Regulament congresual, ear' după efectuarea alegerii și după prevederea alesului cu credențional, comisarul va subșterne aici protocolul

de alegere, într'una cu toate actele electorale, în 24 de ore după încheierea alegerii.—Regulament § 12.

B) Referitor la alegerea deputaților mirenți. Deși modalitatea publicării și a constituirii Sinodului electoral, precum și a votării, este precisată în §§-ii 27—37 ai suscitativului Regulament congresual, — trimis fiecărui oficiu parochial pe calea protopopiatului la 15/27 Februarie 1892 Nr. 123 — totuși pentru evitarea necorectităților se dispune precum urmează :

1) Se îndatorează preoțimea parochială, ca *Duminecă în 20 Octomvrie (2 Noemvrie) a. c.* să publice sinod parochial exstraordinar pe **Duminecă în 27 Octomvře (9 Noemvře) a. c.** în care zi apoi, să se țină în tot locul alegerea deputaților mirenți pentru congresul național-bisericesc.

Preotul conducător al oficiului parochial se îngrijește, ca această publicare să se facă de-odată și în filii, invitând pe alegătorii acelora la alegere în comuna materă ; filiile așadară votează în același protocol cu cei din materă, Regul. 15 și 27 §.

În comunele cu mai mulți preoți conducătorul oficiului parochial se îndatorează a comunica tuturor preoților din loc termenul de alegere.

2) Preoții, cari au în administrare mai multe parochii și astfel nu pot deschide și constitui sinodul electoral în toate comunele administrate de dînșii la termenul satorit sub p. I., în comunele, cari nu au putut alege la acel termen, vor ține sinodul electoral în **Dumineca proximă, adecă în 3/16 Noemvře a. c.**, înțelegându-se de sine, că acest sinod și aici trebuie publicat cu 8 zile mai înainte.

3) Pentru a ușura biroului electoral actul alegerii, se trimite fiecărei parochii câte un exemplar din formularul de Protocol sub B) — și se observă, că ceea-ce stă tipărit în clasulele alineatului 2, despre lista alegătorilor, numai atunci are să se facă, dacă lista alegătorilor n'ar fi fost satorită de sinodul ordinar sau dacă ar lipsi din oare-care cauză — în toate celelalte casuri alegerea se face pe baza listei satorite mai nainte, care neschimbată rămâne pentru anul întreg. Totodată se îndrumă președinții și întreg biroul sinodului electoral a fi cu atențiune și a observa strict următoarele și anume :

a) Aclamațiunea nu este permisă, precum nu este permis nici să voteze unul în numele altuia, present sau absent.

b) În protocol să se inducă apriat și corect : locul și ziua, ora începerii și a terminării votării.

c) Numele candidatului, pe care votează alegătorii, să se scrie întreg și corect, căci semnele »dtto« și — „ „ --- nu sunt permise, și voturile induse la astfel de semne nu se vor considera.

d) Votarea să se continue pe cât timp se însinuă alegători îndreptățiți, ear' după ce au

votat cei prezenți să se mai aștepte $\frac{1}{2}$ oră, pentru a se pute prezenta și alți alegători îndreptățiți și dacă în interval de $\frac{1}{2}$ oră, nu se mai prezintă nici un alegător, se încheie votarea anumiindu-se la protocol ora încheierii; apoi după încheierea votării, după sumisarea voturilor enunțându-se rezultatul, protocolul să se subscrie de președinte, bărbatul de încredere și de notar, ear' dacă bărbatul de încredere, sau măcar și numai unul din ei, n'ar ști scrie, numele lor îl poate scrie și notarul, dar' aceasta împregiurare trebuie vădită prin aceea, că: se spune apriat la protocol: cine a scris pe cei neștiutori de scrisoare? După subscriere, protocolul pe pagina subscrierilor se prevede cu 2 sigile, unul al parohiei, altul al președintelui sau al unuia dintre bărbatul de încredere.

e) Protocolul astfel încheiat împreună cu lista alegătorilor (și la cas de votisare secretă și cu ședulele de votare) să se pună sub cuvertă, și cuverta să se sigileze **cu două sigile** și anume: cu sigilul oficiului parochial, și cu sigilul președintelui sau al vre-unui bărbat de încredere; ear' dacă nici unul nici altul dintre acestia n'ar avea sigil, să se sigileze **în două locuri cu sigilul oficiului parochial** și astfel sigilat *cu două sigile* și respective în două locuri, și provădit cu adresa: »Protocolul Sinodului parochial din comuna resp. să se predea unuia dintre bărbatul de încredere cu însărcinarea, ca pe ziua de 10/23 Noembrie a. c. la orele 11 înainte de meazăzi, să-l prezinte comisarului consistorial la locul central al scrutiniului. Dacă acest membru ar fi împedecat, este datorința bărbatului de încredere al doilea a îndeplini aceasta misiune.

Aceasta predare să se constate în protocolul electoral.

4) La 10/23 Noembrie a. c., orele 11 înainte de meazăzi, prezentându-se bărbatul de încredere al singuraticelor sinoade parochiale la locul central al cercului anumit în conspectul A) și anume în localitatea designată prin comisarul consistorial, sub președința acestuia se vor constitui în colegiu de scrutiniu, alegându-și din sînul lor nu notar pentru ducerea protocolului și doi bărbatul de controlă.

5) Despre actul scrutinării, care trebuie să se continue neîntrerupt și să se termine în aceeași zi, e a se lua protocol, în care să se inducă: *locul, ziua și cercul electoral*, unde s'a ținut scrutiniu cu espunerea precisă a orei, la care s'a început; apoi **la scrutinare se urmează astfel**: comisarul consistorial, în prezența bărbatilor de controlă, desfăcând cuvertele fără a vătămă sigilele, va lua pe rînd toate protocoalele electorale, le va citi cu voce înaltă și va îngrijii, ca voturile din acelea protocoale să se inducă în protocolul colegiului de scrutiniu, după ordinea

comunelor, din care se formează cercul electoral. Cuvertele se alătură la protocol.

6) Colegiul de scrutiniu nu este competent nici îndreptățit a modifica, a șterge ori a adauge ceva în protocoalele de alegere ale singuraticelor sinoade parochiale, precum nici a examina și a delibera asupra actului de alegere, ci numai a-și face observările la protocolul de scrutiniu asupra protocoalelor defectuoase și astfel acelea protocoale, cari n'ar corăspunde §-lor din Regulamentul sus citat, adecă n'ar fi subscribe și sigilate cum se recere, ori ar avea alte defecte, precum și cele prezentate mai tărziu ori eventual trimise numai cu posta, nu le va lua în considerațiune, ci simplu le va adneca la protocol, anumind cauzele, pentru cari nu s'a putut considera.

7) Dacă, după desfacerea și înducerea tuturor protocoalelor de alegere prezentate se constată, că ar mai fi parohii, dela cari nu s'au prezentat bărbatul de încredere cu protocoalele, comisarul consistorial împreună cu colegiul va mai aștepta o **jumătate de oră**, și dacă în acel interval se vor prezenta bărbatul de încredere cu protocoale, le va primi și induce și acestea, ear' dacă se va constata, că s'au prezentat protocoalele din toate parochiile, ori că nici după așteptare de o jumătate de oră nu s'au mai prezentat dela **comunele restante** protocoalele așteptate, se va încheia scrutiniu, constatându-se în protocol *ora încheierii*; după aceea se vor număra voturile, pe baza protocolului de scrutiniu, și acel individ, care după computarea tuturor voturilor, se va constata, că a întrunit mai multe voturi, se va proclama de deputat ales din partea cercului respectiv, și ca atare se va prevedé cu credențional. La cas însă, când doară doi sau mai mulți vor fi întrunit majoritate în număr egal, între dînșii să decidă soartea, îndată în fața locului. (Regulament §. 39).

8) Protocolul colegiului de scrutiniu și credenționalul alesului deputat se vor subscrie de comisarul consistorial, de notarul colegiului și de toți ceilalți membri, adecă de bărbatul de încredere al sinoadelor parochiale; apoi credenționalul se va preda, ori se va trimite pe cale sigură („pe postă, recomandat“) la mâinile alesului deputat; ear' protocolul colegiului de scrutiniu, împreună cu toate actele electorale (adecă și *cuvertele* cu *protocoalele* singuraticelor sinoade electorale), Comisarul consistorial îl va subșterne Consistoriului de aici în termen de 24 de ore cu raport, în care va arăta, că credenționalul l'a transpus alesului deputat indicând și modul transpunerii (Regulament §. 41).

9) La cas, când vre-un comisar consistorial preotesc ori mirean ar fi împedecat, în orice mod, de a-și împlini misiunea de comisar: are să facă numai decât arătare la Consistorul de

aici pentru altă dispoziție; dacă însă până la alegere, respective până la scrutiniu, nu va fi urmat de aici numirea altui comisar, sau doară împedecarea comisarului numit se va arăta numai chiar în ziua sau sub actul alegerii, respective a scrutiniului, în astfel de caz, alegătorii, respective membrii de scrutiniu, sunt autorizați a-și alege un suplent al comisarului consistorial, care apoi va îndeplini toate agendele comisariului. (Regulament §. 10).

Aducând acestea la cunoștința clerului și poporului nostru, sfătuim pe toți, ca și la esecitarea acestui drept, — al alegerii deputaților congresuali, — să fie conduși de sentimente adevărat creștinești, alegând de deputați congresuali numai bărbați devotați cauzelor noastre bisericesti, bărbați zeloși și apți de a concurge cu sfatul și înțelepciunea lor la regularea, consolidarea și înaintarea afacerilor bisericeii noastre naționale.

A)

C o n s p e c t u l

comisarilor consistoriali la actul alegerii deputaților pentru congresul național-bisericesc, pe periodul 1 Octombrie 1902 — 1 Octombrie 1905.

Nr. curent	Numirea cercului	N-rul comunelor	Pentru mireni		Pentru preoți	
			Locul scrutiniului	Comisar consistorial	Locul alegerii	Comisar consistorial
I	Arad	15	Arad	Dr. Nicolae Oncu adv.	Arad	Dionisie Popovici asesor consist.
II	Radna	37	Radna	Ioan Tuducescu inv. pens.		
III	Giula	12	Giula	Mihaiu Veliciu adv.	Chișineu	Dr. I. Trailescu ppresb. Chișineu.
IV	Chișineu	12	Chișineu	Dr. Cornel Ardelean adv.		
V	Șiria (Világos)	16	Șiria (Világos)	Petru Trutia adv.	Pâncota	Roman Ciorogariu dir. semin.
VI	Ienopolea (Boroșineu)	11	Ienopolea	Georgie Feier adv.; ases. consistorial		
VII	Buteni	43	Buteni	Dr. George Popa pretor	Iosășel	Ioan Groza senior ppresb. pens. Hălmagiu
VIII	Hălmagiu	62	Hălmagiu	Sava Raicu secretar »Victoria«		
IX	Birchiș	31	Birchiș	Dr. Alex. Marta adv.	Leucusești	Gerasim Sêrb ppresb. Belinț.
X	Chisetu	20	Chisetu	Virgil Tomici proprietar		
XI	Lipova	23	Lipova	Dr. Ioan Suciu adv.	Lipova	Iosif Iorgovici par. în Cuveșdia
XII	Vinga	17	Vinga	George Lazar adv.		
XIII	Timișoara	25	Timișoara	Emanuil Ungurean adv.	Timișoara	Terențiu Oprean par. în Cenadul-sêrbesc
XIV	B.-Comloș	16	B.-Comloș	Nestor Oprean adv.		

Dat în Arad, din ședința Consistorului plinar, ținută la 26 Sept. (9 Oct.) 1902.

Joan J. Rapp, m. p.,
protosinzel-președinte.

Ocularea.*)

Cea mai bună metodă de nobilitare a pomilor este ocularea, sau așezarea de ochi (muguri) nobili în plantațiunile sêlbaticе.

Plantațiunile sêlbaticе sunt cele mai bune medii, pentru-că dau viitorului pom roditor rădăcini puternice și trunchiu sănêtos. Ocularea se face dela începutul lui Iunie până la mijlocul lui Iulie cu ochi porniți pe desfacere, ear' din Iulie până în Septemvre cu ochi neporniți pe desfacere, sau altfel zis, cari dorm. Această din urmă metodă e mai bună.

În Iunie sau Iulie să se înceapă curățirea plantațiunilor sêlbaticе. Cel puțin cu 2—3 săptămâni înainte de oculare trebuie să se curățe plantațiunile sêlbaticе și să se taie, ca să se poată face o concentrare de suc în vreme de 8—12 zile. De asemenea se taie vârful crăcilor nobile, din cari vrem să luăm ochii, înainte de altoire cu 10—14 zile, pentru același motiv. Pentru oculat e mai bine să se ia ochii cari sunt la mijlocul crăcii, dar' să fie sănêtoși și mari. Mai bine este să se facă această lucrare în zori de zi. Se începe prin înlăturarea frunzelor de pe gătej, care apoi se pune în apă sau în nisip ud și se pune la umbră.

Altoirea să se facă pe un loc curat, spre Mează-noapte sau Răsărit, ca să nu fie în bătaia soarelui. Un lucru de prima importanță este, cuțitul bine ascuțit, apoi o tăietură netedă și o legătură bună și strînsă cu ceară, așa ca numai ochiul să rămână neacoperit ear' tăietura să fie bine astupată, ca nici aer nici apă să n'ajungă la ea.

La ocularea obicinuită se face tăietura T, dacă gătegiul, craca, e tare și se scot ochi mari, se va face tăietura +. Aceasta din urmă însă, mai ales trebuie să fie bine legată, ca scoarțele să nu se poată desface.

După 4—6 săptămâni trebuie să se desfacă legătura; și dacă se observă că scoarța e apăsată printr'aceea, să se facă o legătură nouă, mai puțin strînsă. Dacă ochiul nu s'a prins, se mai poate face o nouă oculare, dar' mai jos decât cea dintâiu. — Altoirile făcute cu ochi cari dorm, vor fi lăsate în pace până în primăvară, când se va desface legătura ear' vârful altoiului, ceva mai sus decât locul inoculatori, se va tăia.

Calendarul diecesan

pe anul dela Cristos 1903, anul al XXIV-lea, e tipărit deja, în editura tipografiei diecesane gr.-or. române a Aradului, și legat gata, se poate avea atât dela administrațiunea acestei tipografii (strada Révay Nr. 10 față-'n față cu Consistorul), cât și dela librării.

Calendarul acesta, care de 24 ani deja apare în tipografia diecesei și totdeauna s'a bucurat de trecere mare și de bun nume nu numai în die-

*) Din: Comunicări asupra grădinăriei și economiei, de iWthelm Mühle din Timișoara.

cesa Aradului, ci și afară de diecesă, — de astădată apare cu preț redus la 50 fileri.

Se estinde pe 12 coale de tipar garmond, și cuprinde, — afară de partea calendaristică, — șematismul mitropoliei române gr.-or. în general și al diecesei Aradului în special; cronologia și semnele cronologice pe anul 1903; sêrbători și alte zile schimbăcioase; posturile etc. Genealogia caselor domnitoare; têrgurile din Ungaria și Ardeal; instrucțiuni postale și telegrafice etc., precum și o bogată și interesantă parte literară, care singură se estinde peste 4¹/₂ coale, tipariu garmond bine îngrijit, cuprinzând următoarele piese:

Moartea Episcopului Iosif Goldiș; Provisorul; Alegerea noului Episcop; Episcopii de până acum ai Aradului; Casa națională din Arad; Lui Mihail Eminescu (poesie); Un sfat la vreme; Pradă (poesie) Prețul timpului; Implinirea datorinței; Pâne (poesie); Revoluția inimii femești; De când strică fiul, ce a făcut tatăl (povestire poporală); Movila lui Burcel (poesie); Țêranul și școala; Din trecutul preparandiei din Arad. (Moise Nicoară); Moș-Ajun; Despre concubinată; — Din lumea mare; Sfîrșitul unui rêsboiu mare; O catastrofă îngrozitoare; Oamenii mari — oameni tăcuți; Iubileul clopotelor. — Poesii: a) mixte, b) poporale; Diverse: Sfaturi practice; glume. — Economie: Ce avem să facem în fiecare lună? — În fine: anunțuri de tot felul. —

Îl recomandăm u multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta fiecare va găsi nu numai calendar, ci și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

CRONICA.

* *Esposiție românească în Sibiiu.* După interval de zece ani, când „Reuniunea meseriașilor români din Sibiiu“ arangiasc în Sibiiu prima sa esposiție, tot acea reuniune, în însoțire cu „Reuniunea agricolă din comitatul Sibiiu-lui,“ a dat publicului prilej a se convinge despre hârnicia meseriașilor nostri de acolo și a se delecta în frumșeta cusăturilor, țesăturilor, chin-diselelor și altor lucrări făcute de mâna măiastră a țêrancei române.

Acest prilej, reuniunile amintite, cari în frățească bună înțelegere muncesc pentru promovarea intereselor clasei industriale și economice ale poporului nostru, l-au dat publicului prin esposiția deschisă Dumineca trecută, în sala dela „Gesells-hafthaus“ din Sibiiu.

În prezența unui public numeros și distins, în frunte cu Inaltprea-finția Sa mitropolitul Ioan Mețianu, comandantul de corp și mulțime de ofițeri, cu fișpanul comitatului Sibiiu, primarul orașului, etc. presidentul aranjator, prof. D. Comșu, a deschis esposiția prin

un discurs, în care schițând istoricul expoziției, și mulțămind tuturor cari prin oferte în bani, prin espunerea de obiecte, ori dând mână de ajutor la aranjare, au contribuit la reușita ei, declarând expoziția deschisă.

Astfel până azi (Duminecă 26 Octomvre st. n.) publicului iubitor de lucruri frumoase i-s'a dat bună ocazie a cerceta și a vedea lucruri, între cari sunt câteva de frumusețe chiar artistică.

* **Societatea de lectură „Ioan Popasu“** a teologilor și pedagogilor din Caransebeș, s'a constituit în următorul mod: Președinte al societății: Dr. George Dragomir, profesor de teologie, vice-președinte: Fortunat Murășan, teol. c. III; notar I. și secretar: Ioan Ovesea, teol. c. III; notar II: Miron Popovici, ped. c. IV; bibliotecar I: Ioan Andreescu, teol. c. II; bibliotecar II: Tudor Savescu, ped. c. III; cassar: Aron Moise, teol. c. II; controlor: Ioan Marila, ped. c. IV; în comitet: Ioan Ovescu, Pavel Popescu, teol. c. III; Liviu Biro, Valerie Blajovan, teol. c. II, Marcu Boldovină, Romul Ancușa, teol. c. I, George Părvu, ped. c. IV, Pavel Bogoeviți, ped. c. III, Nistor Suru, ped. c. II, Dimitrie Balint, ped. c. I.

* **Himen.** Dl Avram Giurgiu, candidat de preot din Bulzești s'a logodit cu D-șoara Livia, fiica dlui preot Dimitrie Ganea din Semeac.

* **Starea economiei de câmp în Ungaria.** În jumătatea a doua e lunii Septembrie a domnit mai mult timp uscat și rece. În timpul dela 20—30 a lunii temperatura a căzut așa de tare, că din multe părți s'a vestit brumă și frig peste noapte de repetite ori. Lucrările pentru sămănăturile de toamnă înaintează încet din pricina secetei și uscăciunii pământului. Sămănăturile de rapiță au resărit slab. Secările de toamnă au fost sămănite în partea cea mai mare și parțial au și resărit; dar au mare trebuință de ploaie. Soiurile timpurii de cucuruz au fost culese cu rezultat mijlociu sau slab; soiurile tîrzii încă sunt aproape coapte și făgăduesc o recoltă slabă sau ce mult mijlocie. Cucuruzelor în stare verde bruma și frigul de noapte le-au pricinuit mari stricăciuni, unele au fost total nimicite. Cartofii tomatnici au dat recolte mijlocii, peste tot recolta lor e mai slabă decât cea a cartofilor timpurii. Păstăioasele au dat recoltă slabă. Legumele de grădină au fost în parte nimicite de frig. Varza dă în unele locuri rezultat mulțumitor, în partea cea mai mare însă rezultat mijloc sau slab. Tutunul a dat o recoltă mijlocie. Napii de nutreț și zahăr nu au dat recolta așteptată în privința cantitativă; calitativ însă recolta e îndestulitoare. Nutrețurile artificiale au dat în privința calitativă rezultat bun, în cea cantitativă parte rezultat mulțumitor, parte slab. În livezi și pășuni iarba a fost slabă. Soiurile de struguri mai timpurii s'au cules în parte mare. Soiurile tîrzii se coc încet în urma secetei și recelilor. Frigul și bruma au pricinuit mari stricăciuni viilor, în unele locuri recolta a fost nimicită cu desăvîrșire. Frigul și peronospora au stricat mult și calitatea vinului nou. Nădejile recoltei poamelor sunt foarte slabe.

* **In atențiunea domnilor învățători.** Aduc la cunoștința P. T. domni învățători dela școalele po-

porale române, că **edițiunea a doua** din „A doua carte pentru deprinderea limbei maghiare în școalele populare române“ de Francisc Kooș, consilier regesc în pensie și de Vasilie Goldiș, profesor gimnasial în pens. și secretar consistorial în Arad, a apărut în zilele acestea și se află de vânzare la subscrisul precum și în toate librăriile din țeară. Prețul cărții este legat 50 fil. Învățătorilor li-se dă rabat de 10 0/0. — Afară de cartea aceasta a apărut în ediția mea acuma încă: I-a carte a copiilor sau *ABC-darul ilustrat* pentru clasa I-a primară de St. C. Alexandru. Carte aprobată de Venerabilul Consistor diecesan gr.-or. român din Caransebeș sub Nr. 246 din 1902. Prețul legat 50 fil. *Caiete de desemn* pentru școalele populare și civile de Lukáts S. Ediția V-a. Caiet I. II. III-a. Ediția III-a Caiet IV. V-a 20 fil. H. Zeidner, librar-editor în Brașov.

* **Curs de limba latină pentru eleve.** Profesorul Dr. Hunyady József, a deschis în Arad un curs de limba latină, pentru elevele școalelor civile, cari doresc să presteze examenul de diferență pentru liceu, spre a-și câștiga drepturi adecvate, eventual pentru a putea să se înscrie și la universitate.

Taxa pentru întreg anul este de 12 cor. Pentru înscriere sau eventuale informațiuni, a se adresa conducătorului școlii, Strada Aulich Lajos Nr. 13.

* **Musica Vocală.** „Elemente de musica vocală pentru școala populară,“ de N. Stoicovici, a apărut de curind în editura librăriei H. Zeidner din Brașov.

Broșura conține o expunere complectă și sistematică a studiului muzicii și câteva bucăți ușoare, corăspunzătoare pentru începătorii în ale cântării, din școala populară.

Prețul unui exemplar (48 pag.) 50 fil.

* **„Luceaferul.“** Cu datul de 15 Octomvre a apărut Nr. 8 al revistei tinerimei noastre universitare din Budapesta, având următorul cuprins:

Mensa academica, de Al. — Toamnă (versuri) de Octavian. — Emil Zola, de V. E. Mol. — Badea Nicolae (Schită) de Agărbicean. — Adam Smith. — Ziua iubirei, traducere din Emil Zola. — Scrisori de ale lui Arune Pumnul. — Cronică. — Bibliografie.

Ilustrațiuni: Emil Zola. — Zina munților. — Se joacă.

* **Cărți noi.** Profesorii dela gimnaziul român gr. ort. din Brașov lucrează, serios și an de an dau la lumină valoroase cărți didactice. De curind au apărut:

Curs sistematic de gramatica limbei române, Intocmit pe baza vechiului manual de N. Pilța, pentru școalele secundare, după cele mai nouă recerinte ale instrucțiunii, de Nicolae Sulică, profesor gimnasial. Ediția IV. vol. I. etimologia. Prețul 1 cor. 80 bani. Editura Zeidner.

Tinêrul și savantul profesor e destul de cunoscut publicului român cărturar prin publicațiunile și conferențele sale. Aceasta mai nouă carte a sa e o dovadă mai mult de pricepere și stăruitoare muncă pentru cultura poporului și în deosebi este un excelent manual didactic.

Analize Psihologice — lecțiuni de psihologie — pentru învățământul secundar de Dr. Iosif Blaga, profesor, este o prețioasă lucrare o autorului, corăspunzătoare nu numai pentru studiul liceal ci totodată

edificatoare și de interes pentru ori-ce iubitor al problemelor filosofice. S'a tipărit cu ajutorul fondului „Coresi„.

Prețul 2 cor. 50 fil.

Licitațiune minuendă.

Pe baza concludului Venerabilul Consistor diecesau din 8/1 August 1902 Nr. 4480, comitetul parochial gr.-ort.-rom. din comuna **Mehala**, protopresbiteratul Timișorii, publică licitațiune minuendă pentru zidirea casei mormântarului din cimiterul comun cu Sârbii de aici, pe lângă prețul de esclamare de 1071 cor. 04 fil., cu termen de licitație pe 6/19 Octomvrie a. c. la orele 2 după amiază în edificiul școlii confesionale gr.-ort. române din loc.

Atât planul, cât și specificarea de spese precum și toate condițiunile de zidire se pot vedea la oficiul parochial.

Mehala, în 13/26 Septemvrie 1902.

Din încredințarea comitetului parochial: 3 3

Ioan Plavoșiu,
paroch, cond. oficiului parochial.

Convocare.

Despărțământul protopopesc *Buteni* al Reuniunii învățătorilor români dela școlile conf. ort. din prot. aradane I—VII își va ține adunarea de toamnă Luni în 28 Octomvrie (10 Nov.) a. c. în localitatea școlii din comuna **Almaș**, la care toți membrii și spriginitorii învățământului sunt poftiți a participa.

Programa:

1. Dimineața la 9 ore asistare la chemarea Duhului sfânt.

2. Prelegere practică din limba română: Zicerea simplă, subiect și predicat. Desvoltarea părților de vorbire dintr'însa. Prelegerea se va ține cu școlarii din loc, de către membrul care va fi sortat. Toți membrii sunt poftiți a prezenta prelegerea în scris

3. Cuvântul de deschidere.

4. Constatarea membrilor prezenți.

5. Discuțiuni asupra prelegerii ținute și asupra modului de a propune limba română în școala poporală.

6. Încasarea taxelor dela membri.

7. Discuțiuni asupra cestiuilor școlare.

8. Esecutarea concludelor adunării generale.

9. Propuneri și interpelări.

10. Defigerea locului și timpului ținerei proximei adunări.

11. Autenticarea protocolului.

12. Încheiere.

Pentru orientare, cei-ce doresc a lua parte la prânzul comun, sunt rugați a se anunța mai înainte la secretarul despărțământului.

Bodești, 10/23 Oct. 1902.

Nicolae Boscaiu
președinte.

Cornel Novac
secretarul despărțământului.

Concurs.

În conformitate cu dispozițiunea Prea Venerabilului Consistor diecesan dto 26 Septemvrie (9 Octomvrie) 1902 Nr. 5698 se escrie de nou concurs pentru parochia vacanta din **Toracul-mare** de classa prima, cu termen de 30 zile dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente: Una sesiune parochiala de 30 jughere catastrale pământ arător, birul și stolele usuate, cari dau un venit anual de 1600 cor. Contribuția regească va avea a o solvi alegândul paroch.

În vederea faptului, că nici după al patrelea concurs ce s'a scris, din lipsa de recurenți parochia nu s'a putut îndeplini, acuma în lipsa recurenților cu cvalificațiune de classa prima se vor admite la concurs și candidați cu cvalificațiune de classa a doua.

Reflectanții au să-și ajusteze recursele conform regulamentului pentru parochii și adresate comitetului parochial să le subștearnă Prea Onoratalui Domn protopresbiter Paul Miulescu în N.-Komlos, comitatul Torontal, în terminul concursual, având a se prezenta în sf. biserica spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletica.

Dat, din ședința comitetului parochial ținută la 6/19 Octomvrie 1902.

Paul Tempea,
par. preș. com. par.

Petru Avrămuț,
not. com. par.

În conștelegere cu mine: PAUL MIULESCU, protop.

—□—

1—3

Se escrie concurs pentru parochia de classa a doua din **Ternova** devenită vacantă prin moartea fericitului Ioan Morar fost preot aici, cu termen de 30 de zile socotit dela prima publicare în organul oficios al Eparchiei noastre.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune pământ estravilan parte arător parte finaț. 2. Birul și stolele usuate dela 240 numere.

În vedere, că acestea asigură un venit prescris unei parochii de classa a doua, reflectanții sunt avisați, ca până la terminul espirării concursului să subștearnă petițiunile lor instruate conform §-lui 15 litera b, din „Regulamentul pentru parochii“, adresate comitetului parochiei Ternova — părintelui protopop în Șiria (Világos) și cu stricta observare a §-lui 18 din „Regulament“ a se prezenta în sf-ta biserică spre a cânta respective cuvânta și serv. Se notifică, că alesul în tenoarea §-lui 8 din „Reg.“ va avé a presta vèduvei preotese jumătate din venitele parochiei până la aniversarea zilei rēposării preotului Ioan Morar.

Dat în ședința estraord. a comitetului parochial gr.-or. român din Târnova, ținută la 25 Aug. (7 Sept.) 1902.

1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: GEORGE POPOVICI m. p.,
protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **M.-Radnei**, cu parochia centrală **Radna**, devenit vacant prin trecerea protopresbiterului Vasile Beleş în aceeași calitate la Arad, subscrisul Consistor, după ascultarea votului concernentului comitet protopresbiteral, publică acest concurs cu termen de **30 de zile**, computate dela prima zi, ce urmează după prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala.”

Emolumentele încopciate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresbiterală:

a) Venitul sesiunii protopopești-parochiale. b) Birul și stolele usuate dela parochie. c) Cvota de congruă, ce o va avea ca paroch.

Se observă, că capelanul protopopesc Macsimilian Micloși va beneficia $\frac{1}{3}$ parte din venitele parochiale — afară de congrua protopopului-paroch și cvota de congruă, care i-se va licvida ca și capelan, în proporțiunea cvalificațiunei sale personale.

II. Din protopresbiterat:

a) Birul protopopesc usuat dela preoțimea tractuală. b) Competința pentru visitarea canonică cu revisuirea socoților și tacsă cancelariei protopopești, conform concluserilor sinodului eparchial. c) Retribuțiunea dela dieceșă pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii, în suma, ce o va stabili sinodul eparchial.

Aspiranții la acest post se avisează, ca în termenul indicat să-și subștearnă la subscrisul Consistor recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune prescrisă prin §-ul 53 al Statutului Organic și prin concludul congresual Nr. 111/888 și anume să dovedească, că au cvalificațiunea recerută dela reflectanți la parochii de clasa primă, să producă atestat, că au împlinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul și diligența lor s'a distins în rezultatul activității pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din ședința Consistorului plenar, ținută la 26 Septemvrie (9 Octomvrie) 1902.

Consistorul eparchial gr.-or. român.

Ioan I. Papp,
protosincel.

—□—

3—3.

Pentru întregirea în mod definitiv a vacantului post de preot din parochia de clasa a III-a din **Mély-Nádaș**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) O sesiune de 32 jugere, dintre cari 30 jugere arător și 2 fênaș; 2) Birul preoțesc precum este statorit în fassiunile așternute la timpul său în scopul congruei; 3) Stola usuată și 4) Intregirea dela stat amăsurat cvalificațiunei fiitorului preot, fiind pentru preot cu cvalificațiune sub 8 clase 435 cor. 40 fil. la an.

Reflectanții la acest post au să-și adreseze concursele lor, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parochial din Mély-Nádaș, pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Bélincz, Temes-megye) și

au să se prezenteze într'o Duminecă sau într'o sêrbătoare în sf. biserică din numita parochie, spre a-și arăta desteritatea în rituale, eventual în oratorie.

Se observă că vor fi preferiți concurenții cari au și cvalificație învățătorească.

Mély-Nádaș, în 17 Septemvre v. 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: GERASIM SÈRB, m. p. prot.

3—3

—□—

La 7/20 Iulie a. c. neîndiplinindu-se parochia **Hidișelnan** din protopopitul Beiușului, Veneratul Consistor orădan cu datul 2/15 Septemvre Nr. 1296 B. a ordonat escriere de concurs nou și comitetul parochial subsemnat a pus termen de alegere pe **27 Octomvre** (9 Nov.) a. c. Emolumentele sunt: 1) Casa parochială cu 2 chilii, cuina, camară și grădină; 2) Pământ parochial 9 holde cat. 34 orgi □ sau de 13 cubule venit anual 196 cor.; 3) „Bir” dela 130 numere de case jumătate măsură cucuruz sfârmat prețuit 108 cor. 4) Dela 130 case zile de lucru 130 dela cărăuși cu jug, dela cei fără trăsore cu mâna, prețuite 165 cor.; 5) Din stole și funcțiuni preoțești 10 cor.; 6) Coogrua 266 cor. 58 fil.; 7) Alesul preot la școala confesională catechisația fără altă remunțațiune este dator a o împlini.

Doritorii a fi aleși în aceasta parochie până la 19 Octomvre (1 Noemvre) a. c. să-și trimită recursurile adresate com. parochial la oficiul protopopesc al Beiușului în Robogány și până la terminul alegerii a se presenta la serviciul divin în sfânta biserică din Hidișelnan.

Dat în ședința comitetului parochial din Hidișelnan 23/26 Sêpt. 1902.

Vasilie Papp,
preș. com. par.

Ioan Taut,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA, protop. com.
gr. ort. al Beiușului.

3—3.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a postului vacant de paroch din **Rădmănești**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen pe ziua de **14/27 Octomvrie a. c.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) O sesiune parochială de 32 jugere pământ, parte arător, parte fênaș; 2) Grădină parochială de 1200 stânjeni □ cu fântână; 3) Stolele obicinuite; 4) Bir preoțesc de bucate, sau 80 fileri de număr și 5) Intregirea dela stat, care pentru preot cu cvalificațiune sub 8 clase gimnasiale este 438 coroane 42 fileri.

Reflectanții la acest post au să-și aștearnă concursele lor comitetului parochial gr.-or. rom. din Rădmănești, pe calea oficiului protopresbiteral gr.-or. rom. din Belinț (Temes-megye), în termenul indicat, instruite amăsurat legilor în vigoare, având a se presenta, tot în acest termen, în sf. biserică din Rădmănești, spre a-și arăta desteritatea în oficiul dumnezeesc, respective în cântări tipic, și în oratoria bisericească.

Rădmănești, în Octomvrie 1901.

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: GERASIM SÈRB, m. p. protopresbiter or. rom.

3—3.

—□—